ILLVSTRI

PHIL. G. HENSLER M. D.

REG. DAN. CONSILIARIO ET ARCHIATRO, MEDICO APVD ALTONANOS FELICISSIMO,

AMICO VETERI,

DE

POLLVTIONE DIVRNA

FREQVENTIORI SED RARIVS OBSERVATA TABESCENTIAE CAVSSA

IOH. ERN. WICHMANN M. D.

AVLAE HANNOVERANAE MEDICVS, SOCIET. REG. SCIENT. GOTTING. CORRESP. ET NATVRAE CVRIOSOR. BEROLINENS. SODALIS.

GOETTINGAE,

Apud IO. CHRIST. DIETERICH.

1782.

4

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30792538

Qui cauſſas morborum penitius indagare, et philoſophice mederi illis ſoles, optime HENSLERE, haud inutiles vel ſuperfluas invenies, confido, obſervationes, quae communis ac frequentiſſimae morborum ſpeciei ignotam fere cauſſam exactius manifeſtant, Tabeſcentiae nimirum et pediſſequae ſaepius Phthiſeos verae, vel Tabis plerumque letalis. Nec aliis

medicis ingratas fore has obſervationes ſpero, quo certius oculatiſſimorum medicorum aciem fugit morbi cauſſa, quam depingere TIBI animus eſt, et autores ipſi, qui ex profeſſo argumentum ſimile, de Gonorrhoea vera ſimplici, de Onanismo, Pollutione nocturna, aliisque huc pertinentibus pathematibus, pertractarunt, intactam hanc ſingularem polutionem diurnam ſilentio praetereunt. Nec mirum, quum inſcio ipſo aegroto contingat, et medicum lateat laeviſſimum eius veſtigium, niſi mor-

morbum antea ſuſpicatus aegroti ſui attentionem in malum excitet. Digna igitur eſſe videtur non ſolum argumenti gravitas ſed et difficultas vel raritas in quam maiori ſtudio in poſterum medentes inquirant. Caeteroquin morbum iam deſcribendum unice in Sexum potiorem cadere, et eſſe jacturam veri ſeminis virilis, non opus eſt monere ſed neutiquam confundendum eum eſſe cum ſimilibus, pollutione nocturna, Gonorrhoea ſic dicta ſimplici, cum onanismo etc. jam in limine praemonendum eſſe cen-

ſeo, ne argumentum pro eodem habeas, quod jam vberius, tantaque cum laude excuſſit ill. TISSOT, vt nihil adjiciendum reliquerit.

§. I.
Diagnoſis.

Differt enim Pollutio haec diurna a) a nocturna, non ſolum diei tempore, ſed quia apertis aegri oculis, absque tentigine venerea et absque colis erectione contingit. Multo minus ergo cum illa ſeminis effuſione convenit, quam experiuntur interdum Salaciores, qui ſub protractis confabulationibus lascivis et contrectationibus indecoris non tantum liquorem Proſtatae, ſed tan-

dem verum ſperma ejaculantur involuntarie. Licet enim pariter pollutionis diurnae nomine inſigniri poſſit, noſtra tamen, de qua ſermo eſt, invito et *inſcio aegroto, absque illo ſtimulo, vel corporum penis cavernoſorum diſtentione* et a debilitate accidit, quum e contrario illa ex abundantia ſpermatis et orgasmo ſanguinis in robuſtiſſimis oriatur. Similem jacturam epilepticos ſub inſultu plerumque facere non ignoras.

Di-

Diſcrepat etiam pollutio haec diurna

b) a Gonorrhoea ſic dicta ſimplici, iuxta vocis etymologiam vera, ſeu a continuo ſeminis ſtillicidio, quod ſe obſervaſſe quidam dicunt in illis, qui Onaniae vitio addicti organis generationi inſervientibus inſignem debilitatem inducunt, et quod vivis adeo coloribus adumbravit ill. TISSOT; non enim continuo rivo ſperma in pollutione diurna perdunt aegri, nec aſſidua excretione, vti mulieres Leu-

corrhoea laborantes, ſed ejaculantur ſimul et ſemel, quare pollutionis nomen ipſi convenit. In genere tam parum ſatisfaciunt optimorum Pathologorum, CVLLENII, SAVVAGES, GAVBII etc. deſcriptiones Gonorrhoeae ſimplicis, et morbus toties cum alio confunditur, vt dubium ſuperſit, quid ſibi proprie hac denominatione velint. Niſi me omnia fallunt Gonorrhoea haec ſimplex ideam continui, vel aſſidui effluvii junctam habet,

adeo

adeo vt TISSOTVS diſtinctis verbis dicat: *idem morbus cum fluore albo mulierum.* Hoc vero continuum ſpermatis ſtillicidium vereor, ne pauci ſint medicorum qui ex autopſia ab alio morbo praeſertim illo Nro. a) delineato diſtinxerunt. Verum diſcrimen inter Gonorrhoeam et Polutionem meae notioni conforme tradit Fr. HOFFMANN med. rat. ſyſt. T. IV. p. 507.

c) Eſt et alia verae pollutionis diurnae ſpecies a noſtra diver-

verſa, quam pro rariſſima habeo, nec vllibi deſcripta, digna igitur, quam paucis Tibi deſcribam, quamvis non niſi ſemel a me ipſo obſervatam. Emplaſtrum e Cantharidibus commune viro 30 annorum brachio applicueram 1768, unde poſt paucas horas ſubſequente nocte plus una vice pollutionem patiebatur, hocque ipſum phaenomenon anſam ipſi dedit narrandi, et *interdiu* ſe involuntarie verum ſemen ejaculari poſt ſimplicem nonnunquam odo-

odorem Cantharidum; imo in eodem periculo ſe verſari, ſi de Cantharidibus tantummodo ſermo ſit. Caeteroquin organa generationi dicata externa in hoc viro perfecte formata nullum praeternaturalis debilitatis veſtigium exhibent, plurium infantum pater evaſit ex eo tempore, quamvis in juventute ad ſeram vsque adoleſcentiam manuſtuprationibus ſemen ſe elicuiſſe non inficias eat. Vera haec pollutio diurna cum noſtra pariter non

con-

congruit, hanc enim ſemper absque vllo eiusmodi aphrodiſiaco obſeruavi.

d) Qua latenter vel et luculenter haemorrhoidibus laborant, geniturae aliquid ſimile cum lotio ſubinde reddere, inſtar cremoris avenae ſpiſſiuſculi, non ſolum ſciunt hodie omnes, qui uroſcopiam non nimis ſuperciliose ubivis contemnunt, ſed HIPPOCRATES jam obſervavit. Pro ſpermate vero illud haberes ex candido colore, vel et ideo quia in urina ſub-

ſubſidet, atque mox fundum vaſis petit. Sed puris aliquid analogum ſine ulla continui ſolutione, ſub morboſo organorum ſecretoriorum ſtatu interdum ſecerni poſſe, BRENDELIVS noſter *) jam dudum pro ea qua erat ſagacitate ſubolſecerat, et obſervata aliorum poſt illum abunde confirmarunt. Et ſi etiam aliter hoc phaenomenon explicari ſecundum DARWINI angli recentioris theoriam poſſet, vel ſta-

*) diſſ. de Tabeſcentibus Gött. 1756. p. 17.

ſtatus perverſus vaſorum reſorbentium in culpa eſſe vti certius id evenit in infantibus ſub verminatione vrinam lacteam reddentibus, tanta veri ſpermatis jactura tamen in haemorrhoidariis longe alias ſequelas haberet. Quicquid interim ſit, ſub pollutione diurna jam delineanda ſaltem hic non intelligo illam effuſionem, ibi enim nunquam cum lotio miſtum ſemen ſecedit.

§. 2.

§. 2.

Quis quaeſo aliam adhuc pollutionis diurnae ſpeciem reſiduam eſſe credet, niſi cum dictis congruat? Haec vero ipſa ratio eſt, cur conſilium de ſcribendo libello capiam. Primus, qui mihi novam hanc marceſcentiae cauſſam detegendi anſam dedit ante 10, et quod excurrit, annos, publico jam munere fungitur, juvenis tunc aliquot ſupra 20 annorum. E longo tempore cum ſpaſticis pathematibus et Cacochylia ille luctatus, macieque confectus, aliis ante me

in conſilium vocatis medicis pro Hypochondriaco impoſue-rat. Aderant revera quae con-vincere poterant ſymptomata, la-tere fomitem morbi in Hypochon-driis; ſub proſtratione virium ſci-licet, perverſa penitus vel dejecta digeſtione (vigore tamen appetitus) et vultus pallore, animi aeterna moroſitate ſolitudinem anxie anqui-rens atque puſillanimis videbatur, vultum ſub colloquiis rubore ſub-inde ſuffuſum gerens, anxia qua-dam inquietudine vexabatur, ſimul-que certa quaedam animi hebetudo

et

et fatuitas — ſub voluntaria pollutione et alias ſolennis — in ipſo conſpicua erat. Veneris caſtra ille olim ſecutus et foeda lue multatus reliquias huius non ſolum ipſe, vti in aliis ejusmodi aegrotis fieri ſolet, metuebat, ſed licet nihil jam ſymptomatum venereorum reſiduum eſſet, medico tamen priori haud aegre perſuaſit, vt per longum tempus mercurialibus uteretur; ſub horum uſu autem morbus primarius, hactenus praetervíſa cauſſa vera in peius ſemper ruebat, ut itaque ab illis abſtine-

ret medicus atque tonica in auxilium vocaret, praeſertim aquas martiales etc. morbum tunc ſimplicem Hypochondriaſin eſſe ratus. At nec hac medendi ratione profecit aeger, meamque opem imploravit. Nullam omnino marcoris cauſſam, nec in reliquiis mali venerei, nec in quacunque inanitione, vel febre ego inveniens interrogavi, anne Veneri plus ſolito litaret, vel et involuntarie noctu ſemen perderet, vel ſtudio proliceret; ad quae omnia quum negative, juncto fere juramento reſponderet, dimiſi illum,

lum, hortatus tantum, ut juramenti memor nihil reticeret, nec quidquam remediorum me ipſi propinaturum eſſe monui, niſi exactius omnia antea ipſe exploraſſet. Rediit poſt aliquot dies, et ſe aliquid ſpermatis ſimile reddere affirmavit. Cognita poſtea attentius mali cauſſa, quam pluribus infra §. 3. explicabo, et veritate obſervationis aegroti, medela minus difficilis evaſit. Intra paucos menſes cum perfecta ſanitate poſtea in gratiam rediit aeger, et effectus remediorum fortunatus pro-

bavit porro, veram cauſſam ſublatam eſſe.

Similis in pluribus aliis ſucceſſus luculentum fuit documentum, cauſſam eandem Tabeſcentiae et in caſtiſſimis frequentius ſubſiſtere, quam crederes. Maximi igitur momenti eſt, vt et in aliis aegrotis eam cauſſam medentes inveſtigent. Docuit me nimirum experientia, ſubeſſe eandem hanc marceſcentiae cauſſam et in iis nonnunquam, quos phthiſicos veros pronunciare nemo haeſitaret; ſymptomata enim ſaepe primum ſtadium

dium Phthiſeos pulmonalis ſpaſticum — inſidioſum vocarem — referunt, ac tuſſicula, quam licet rarius, comitantur, ſimul Phthiſeos metum auget, vel ſaltem rebellem hunc morbus adeo mentitur, ut vulgari, ad longe aliam Phthiſeos cauſſam ſolummodo applicabili methodo illi mederi, et morbum reſolventibus, diluentibus, bechicis, omnisque generis evacuantibus illum adoriri haud dubitares, ineluctabili tamen ejusmodi aegrorum, qui oppoſita potius exigunt, exitio. Interim in

veram Tabem tandem terminari morbum noſtrum non ſolum poſſe ſed debere, niſi principiis obviam eas, haud obſcurum eſt.

Phthyſeos nervoſae titulo ſaepenumero hunc morbum inſigniunt, ubi cauſſa ignota ad aſylum ignorantiae — nervos puta, — confugiendi pro invenienda theoria neceſſitas urget. Verum enimvero ex ingenti cauſſarum numero, quae Phthiſin hanc, vel aliam veram producunt, veram indagare, eamque removere, hic opus, hic labor eſt.

§. 3.

§. 3.
Imago.

E ſupra delineatis aegroti affectibus niſi morbus ipſe abunde jam dignoſci poſſit, ſubjungam ſequentes ad naturam ejus exactius cognoſcendam, quum in multis aliis poſteaeundem obſervandi occaſionem mihi obtulerit praxis numeroſiſſima. De Marcoris dicta cauſſa nimirum ſuſpicio eſt, quando hominem macie confectum, ſimul pallidum torpentem, hebetem vides, effoeminatum, imbecillem, languidum, cruribus potiſſimum impolentem, elum-

bem, pigrum, habitu cacochymico, oculis concavis. Queruntur tales aegroti de nullo omnino dolore; digeſtionis quidem everſa ſunt praeſidia, ſed ad voracitatem vsque appetitus viget, et proſtratas vires poſt prandium inſigniter refocillatas ſentiunt, eo magis incommodum nacturi, ſi palato nimis indulgent; concoctionis enim organis aeque ac reliquis maximopere debilitatis, quo voracius et citius deglutiunt, eo magis abdomen ex illa Ventriculi et inteſtinorum atonia inflatur, cum anxietatis quadam

dam inquieta ſenſatione, ſine qua et alio diei tempore hominum ſocietates fugiunt anxii et triſtes; — in genere triſtitiae magis quam gaudio cor patet, vel facilius triſti quam laeto eventu afficiuntur. Simul certa quaedam animi hebetudo — fatuitas (pollutionis voluntariae etiam comes) in hisce aegris conſpicua eſt. Somno vel optimo tam parum vires recuperant, ut jam matutinis horis oſcitentur pandiculantes. Memoria et viſus prae aliis magnopere debilitantur, donec tandem profundiores

ra-

radices agens morbus ingenti illo ſymptomatum ſyrmate excipiatur, quae veram Tabem pediſſequam habere ſolent. Sub his omnibus nihil initio cauſſarum moralium, vel pathematum animi, moeroris etc. ſubeſt, nec vlla viſceris cujusdam labes veroſimilis, nulla de nidulante quodam et carnem depaſcente miaſmate ſuſpicio, nihil omnino doloris, niſi obtuſi ſubinde prementis in hypochondriis, ex debilitatis et vltra diametrum naturalem expanſis inteſtinis facile explicandi. Hisce omnibus ſi plena-

nariam apyrexiam et inſignem virium fracturam a nulla manifeſta exinanitione explicabilem addis, dictam morbi cauſſam latere perſuaſum Tibi habeas, quam ex obſervatione in plurimis qui mihi occurrerunt, abſtractam Tibi offerre animus erat.

Vidi coelebes et maritos huic Tabis ſpeciei vnice ex hac cauſſa obnoxios ſceletorum inſtar obambulantes miſeram vitam vivere, et aucta quotidie virium jactura in adoleſcentia ſeneſcere.

E ſylva obſervationum ſingulas adducere piget; paucis, omnes, quot-

quotquot vidi aetatis fuerunt ab anno 25 ad quadrageſimum usque, — omnes vel manuſtuprationibus vel nimio veneris uſu huic malo anſam dederant, vel — Gonorrhoea a coitu cum infecta foemina affecti fuerant.

Durat autem pollutio diurna cum ſequelis quamvis ex longo tempore ſemen voluntario aegroti non amplius profuderint ac caſtitati quam maxime ſtudeant, eoque a morbo, quem cl. TISSOT deſcripſit peculiari libro, diverſus eſt. Morbus noſter praeterea non ſem-

ſemper ſub onaniſmo, vel manuſtrupratione, et voluntaria ſeminis ejaculatione naſcitur, ſed invito prorſus et inſcio aegro alias quoque caſtiſſimo.

Dubito etiam an ſequelae Onanismi per ſe absque ſubſequente hac pollutione diurna adeo ſint periculoſae, et pediſſequam habeat turpis conſuetudo tabem, vel alium eiusdem generis morbum, niſi prius pollutio haec diurna inde orta ſit. Quidni enim ex ingenti numero illorum qui ingenue ſatis vitium fatentur in juven-

ventute olim commiſſum, et quo non datur malum magis unquam epidemicum, quidni plures, dico, in tabem inciderent? Hanc itaque pollutionem diurnam tollere et in eam potiſſimum inquirere magni momenti eſt etiam in iis, qui onaniae turpitudine et crimine jam ex longa annorum ſerie carent; ſuperfluae ſunt hortationes, ubi nihil flagitii amplius ſubeſt. Aegroti vero hujusmodi ipſi nunquam ſeminis effuſionem animadvertunt, quia ſtatim poſt excretionem lotii et ſemen elabitur ſub laeviori ad egeren-

rendam alvum niſu, absque ullo voluptatis vel titillationis ſenſu, ſicque ſemper excrementis miſcetur, nec ullum amplius poſt exoneratum ventrem veſtigium niſi aliquot guttularum in induſio relinquit.

Ut certior evadas de ſuſpecta hac Tabeſcentiae cauſſa, opus eſt, vt aeger urinam reddat, tuncque pro exoneranda alvo ita inſideat Laſano, ut penis excludatur, vel impediatur, quo minus id quod ex urethra tunc ſub excretione alvi proſilit, excrementis miſtum

viſum effugiat. Baro effuſi ſeminis copia ſub hac pollutione diurna illam aequat, quam nocturna plerumque perdunt alii; ſufficit interim, verum ſemen emanare, et — quod haud laevis momenti eſt — fere quotidie vel ſaepius ſub qualibet alvi excretione, et — absque voluptatis ſenſu.

§. 4.

§. 4.

Hiſtoria pollutionis diurnae.

Tam ignota haec pollutionis ſpecies eſt, ut et oculatiſſimos in arte noſtra obſervatores, priſcos ac recentiores, et inter illos BOERHAVIUM praeterierit, isque potius expreſſis verbis neget: *ſe unquam vidiſſe ſemen effuſum fuiſſe absque tentigine venerea — non eſſe verum ſemen in teſte ſecretum et in veſiculis adſervatum — et rariſſimum morbum eſſe oportere.* *) HALLERUS cum prae-

*) Praelect. in pr. inſtitut. §. 776.

praeceptore ſuo et SWAMMERDAMMIO quem harum rerum peritiſſimum vocat, pariter ſemen absque tentigine venerea effundi poſſe negat, dicens: *ſi id accidat, e proſtata veniſſe potuit,* *) ſed prudenter addit: *potuit in his organis morbus fuiſſe.*

Vides, Mi HENSLERE, quantopere hic hallucinatus ſit uterque, idque magis mirari ſubit, quum anatomicus ſuperioris ſeculi (TAUVRY) manifeſte jam et nominatim dicat, ſperma a minima compreſ-

*) Element. Phyſiol. Tom. VII. p. 554.

preſſione veſicularum ſeminalium elabi poſſe poſt alvi vel lotii excretionem in iis, qui Venere abutuntur. *)

Ne diſerte contradicat BOERHAAVIO, monet tantum MORGAGNI, poſſe omnino ſine venereis cogitationibus ſemen defluere, ut a calidioris clyſmatis injectione aut a duriorum alvi recrementorum excretione, eroſis vel laxioribus oris foraminulorum, per quae ſemen in urethram deſcendit, ſed

 hae-

*) Nouvelle Anatomie raiſonnée. 1693. p. 164.

haeſitanter ſubjungit: *niſi et illis id, quod exit, ſemper paucum adeo et tale ſit, ut a proſtata deducere liceat, his vero nunquam eſſe queat e veſiculis ſeminalibus.* *)

Ex adductis ſaltem liquet, effuſum hac ratione liquorem nunquam autores hoſce vidiſſe vel examinaſſe ut de natura veri ſpermatis convincantur. At vides, mea qualicunque experimentia illud extra dubitationis aleam poni.

Vi-

*) de Cauſſ. et ſed. morbor. epiſt. 44. artic. 16.

Vidit quidem ill. TISSOT plures qui absque ulla tentigine venerea effluxu genitalis liquoris premebantur, nec diffitetur, veſicularum ſeminalium reſolutionem integram poſſibilem eſſe, ſed differt ille a pollutione diurna, quia expreſſis verbis: *continuo* effluxu ſpermen ſtillaſſe addit. *)

Non legiſſe videntur qui effuſionem ſeminis ſine voluptate negant, quod CELSVS jam ante TISSOTVM pariter directis ver-

*) de Morbis ex Manuſtuprat.

bis de hac Gonorrhoea habet *): *eſt etiam circa naturalia vitium, nimia profuſio ſeminis, quod ſine venere, ſine nocturnis imaginationibus ſic fertur, ut interpoſito ſpatio hominem tabe conſumat.* Quodſi plures eiusmodi deſcriptiones hujus Gonorrhoeae exiſterent fidis ſimul ac ſingulis obſervationibus confirmatae, dubium quod ſupra §. 1. circa Gonorrhoeam ſimplicem dictam propoſui, non amplius locum haberet. At perverſe quoque alium morbum *Gonorrhoeae* ne-

*) lib. IV. cap. 21.

nomine inſignivit Pathologorum ignorantia, ſub quo nihil omnino ſeminis veri aegri amittunt, illum puto ab impuro coitu natum, cui medicaſtri ad noſtrum usque aevum, etymologiam vocis magis quam ſcaturiginem fluidi ſecuti, et a veri ſpermatis ſtillicidio neſcio quod malum metuentes, perverſam pariter medendi methodum adſtringendi, vel effluxum cohibendi annisi ſunt notabili ſane aegrorum pernicie. Confundunt nimirum id quod praeter naturam et morboſe e lacunis vel ſinubus

urethrae excernitur cum liquore genitali in receptaculis ſeminalibus adſervato, prouti alii iterum Gonorrhoeam ſimplicem vocant, ubi liquoris proſtatici aliquid ex urethra manare vident.

Utinam! ſolus hic eſſet morbus, cui vel empiria, vel Noſologorum error falſum prorſus titulum impoſuit; ſed ſcatent proh! dolor noſologiae pluribus, inter quos facili negotio memoriae Tuae occurrent! *Rhume de Cerveau*, *Vers ſolitaire*, *Rapha-*

phania, *Comedones* etc. *) quorum denominatio ſaepe aeque funeſta fuit praxi clinicae, ac medicamentorum ſimilis titulus, Cephalicorum, antiſcorbuticorum, cordialium alexipharmacorum, antidyſentericorum epilepticorum, pleuriticorum etc., quo ad hunc usque diem compoſitiones quaedam in diſpenſatoriis ſuperbiunt.

Sed

*) Anilem de Comedonibus fabulam a noſtratibus diu exploſam et exſibilatam recentiſſime adhuc narrari inſtar veritatis a cl. LORRY et alio ejusdem gentis autore, noſti ex Memoires de la Societé de Medecine à Paris. Vol. I.

Sed redeo e diverticulo in viam. Morbum a CELSO depictum, *continuam* Gonorrhoeam eſſe, manifeſte ſatis interpretatus eſt ARETAEVS *). *Neque ſemen vel in ſomniis cohibere poſſumus, verum, ſeu quis vigilet, ſeu dormiat, continens profuſio eſt.* De HIPPOCRATIS aegro, pollutionibus nocturnis laborante, et 30mo aetatis anno tabe extincto, dubius haereo, an diurnae, quam deſcripſi, obnoxius fuerit, ſimpliciter etenim et *interdiu* ſaepe effluxiſſe ſemen memoriae

*) de diuturn. lib. II. cap. 5.

riae prodidit Cous *). Inſcio ſaltem aegro id non accidiſſe, et a noſtra pollutione ideo illam diſcrepare, abunde ex obſervatione conſtat.

*) Epidem. VI. Sect. VIII. pag. 822. edit. Linden.

§. 5.

§. 5.
Sequelae.

Pollutiones diurnae ſequelae partim ex antea dictis jam patent, partim ſunt prorſus eaedem, quas a quacunque alia ſeminis jactura nimia ortas maſcule depinxit ill. TISSOT, earumque imaginem vivam ſatis novis iterum adumbrare velle coloribus, inutile foret. Quaedam e penu propriae experientiae memoratu digna ſubjungam. Periclitantur maxime hujusmodi aegri ineunte aeſtatae, ob plethoram et procreandi faculta-

tem

tem generalem, per totum regnum animale tunc temporis notabiliter auctam. Quo major in veſiculis ſeminalibus abundantia, co majus periculum jacturam faciendi.

Multos reſtitui methodo infra indicanda; — plures cum virium languore et pathematibus Hypochondriaſin mentientibus vitam trahunt; — plerique facultate ſobolem procreandi, atque ſemine prolifico nihilominus gaudent; neminem ex omnibus, quotquot vidi, ſequelis hujus pollutionis extinctum vidi; obiit quidem ante hos 18 circiter

ter annos, antequam hanc Tabis cauſſam detexeram in aliis, adoleſcens 30 circiter annorum, quem praeceptor ipſe anno aetatis 10mo, incredibile dictu! onanismi ſcelus turpiter docuerat, et qui ineffabili fere malorum omnis generis agmine corpore animaque quam maxime debilitatus occubuit. De hoc quidem non dubito, quin crimen mihi ingenue faſſus, et per longam annorum ſeriem jam abſtinens, in pollutionem hanc diurnam inciderit, peccata praeceptoris inſons in corpore luens.

Cae-

Caeteroquin aegrotus pollutioni huic obnoxius, marcore pedetentim conſumitur; viribus animae et corporis magis magisque attritis, et Tabe vera dorſali perit tandem effoetum corpus, niſi cauſſa in tempore detegatur; vel labes, uti in plerisque aliis morbis chronicis, fieri ſolet, pulmonibus affricatur et in veram phthiſin degenerat.

Si ullus unquam ex abundantia ſeminis ortus eſt morbus, de quo quidem magnorum virorum pace dubito, nec Te, Mi HENSLERE, conſentire diffido, illuc ſaltem non

referendus eſt quem deſcripſi, licet augeri hac ratione, cum jam ortus eſt, poſſit. Superfluum ſane natura raro e corpore eliminare ſolet cum ſanitatis diſpendio, et morboſam eſſe liquidi excretionem, pediſſequa ſymptomata haud difficulter tunc probant. Num ptyaliſmum unquam ſanitate illaeſa ferunt, qui per longum tempus, ſua ſponte et ſine medicamentis ſialagogis illum experiuntur?

§. 6.

§. 6.
Medela.

Supereſt ut frequentis hujus morbi medelam adjiciam. Lex generalis: *quicquid cauſſam debilitatis aufert, evadit remedium tonicum*, et tonus per ſe redit, *quamvis proprie non ſit roborans*, et hic utiliter applicatur. Prouti enim in morbis acutis e putredine gaſtrica cum ingenti virium fractura initio ſtatim adorientibus magnopere coecutiunt, qui roborantia ſtatim initio illis opponere ſatagunt antequam aliquid adver-

ſus veram debilitatis cauſſam moliantur: ſic vera etiam nutrientia, Lacticinia, juſcula viperina, carnium etc. in hoc morbo chronico non conducunt; ſeminis copiam potius augendo, ac veſiculas ſeminales extendendo, novae compreſſioni, per duriora excrementa facilius naſciturae anſam dabunt. Cavendum autem, ne excrementa longiori in inteſtino recto mora aut alia ratione nimis indureſcant, vel moles eorum ſimulque diameter inteſtini augeatur. Facilis aetiologia. Ab expanſione inteſtini me-

mechanice comprimuntur veſiculae ſeminales, longiori fotu et calore, vel et a quocunque alio ſtimulo in vicinia, in veſica urinaria etc. Ex eadem ratione quoque illi, qui nocturnis pollutionibus vexantur, veſica urinaria ſcilicet lotio magis diſtenta, unice verſus finem noctis frequentiorem patiuntur ſeminis effuſionem involuntariam quam ineunte nocte. At non ſolum a majori diſtentione inteſtini recti et compreſſione externa, verum etiam a quocunque ſtimulo alio haemorrhoidum, Aſcaridum, flatuum etc.

ibidem loci in veſiculas ſeminales laxiores agente, ſemen frequentius in hujusmodi aegris manat. Ante oculos adhuc verſatur, qui per plures annos diarrhoea chronica a ſtimulo haemorrhoidali, adverſus omnia rebelli, interdiu luctatus, quavis nocte plures ex hac ipſa cauſſa pollutiones paſſus, ſub alius medici cura miſere contabeſcit.

Blandiſſimo igitur clyſmate eluendum curo inteſtinum, quotidie ſemel vel alternis diebus tepide injiciendo. Simpliciter illud ingreditur decoctum Altheae, Avenae, vel

vel furfurum triticeorum, ſine ullo alio remedio irritante; ſicque non ſolum majorem inteſtini diſtentionem praecaveo, ſed demulcendo ſtimulum quemcunque alium etiam ſubduco, compeſco.

Praeterea autem opus eſt, ut aeger ſub exacta a Venere continentia omnem inter deſidendum conatum vel niſum nimium evitet, et cuicunque teneſmo ratione jam dicta obviam eat; tandemque, quod maximi momenti eſt, Laſano vel ſellae pro exonerando ventre paullulum altiori inſideat, hoc eſt, ge-

nua non nimis ſint flexa ſed angulum rectum efficiant. Quemadmodum cautela haec infantes aliosque quibus inteſtinum rectum eſt prolapſum, vel et mulieres ſub procidentia uteri, juvat, ita et in morbo noſtro ſaepe absque aliis medicamentis cum tempore auxilium affert. Teneſmi vero moleſtia imminuitur ſi ſcybula non nimis compacta in inteſtino haerent, vel eroſioni ab alia cauſſa natae occurras.

Fugienda ex eadem ratione ſunt, quae ad Gonorrhoeam impuram

quo-

quoque perperam ab agyrtis et medicaſtris propinari ſolent; adſtringentia interna, multo magis ſtyptica; virtutem adſtringendi enim magis in inteſtinorum tractu exſerentia, et vix ulterius reſorberi neſcia, metum excitant, ne faeces alvinae magis compactae inde reddantur, ac morbi magna cauſſa augeatur. In genere in quavis Apocenoſi raro adſtringentium, multo rarius ſtypticorum uſum impune ferunt aegroti. Conveniunt potius, quae ad debilitatem a Veneris abuſu in genere commendat experientiſſimus

mus TISSOT, cujus merita ſeculo noſtro apud medicos hodiernos nomen TISSOTIANI conciliarunt. Damnanda eſſe e contrario, quae debilitatem quamcunque augent, et quae empirica methodo ad omnes Tabis ſpecies, nullo habito ad cauſſam reſpectu, exhibentur, ſerum lactis e. g. aquas minerales alcalinas non martiales ptiſanas et alia diluentia, non eſt quod moneam.

Quem CELSVS et poſt eum ARETAEVS laudarunt, uſum balneorum frigidiſſimorum et eſum alimen-

mentorum pariter frigidorum prae aliis auxiliis hic eligendum eſſe, ratio cum experientia me docuit. Interim non ſufficiunt balnea illa generalia, ſed topica, parti affectae quam proxime admovenda, cui ſcopo inſerviunt ſimplex aqua, ſaepius de die perineo applicanda.

In ſimili debilitate CAELIUS AURELIANUS jam balnea localia, ſeu ſpongiam frigida et aceto madidam genitalibus impoſuit *). Vidi, qui unica hac externorum ope plus profecerunt aliquot menſium

*) pag. 579. edit. Allmeloveen. Amſt.

ſium ſpatio, quam exquiſitiſſimo internorum ſelectu. Gelidiſſima nimirum inferiorem urethrae partem Perineum et viciniam lavare jubeo pluries de die; praeterea, quoties fieri poterit, linteamina frigida madida iis ipſis partibus impono.

Pro interno vſu praeter dicta conducere obſervavi ubique Martem, vel ſub quacunque forma e pharmacopolio depromtum (cujus virtus vero connubio Corticis peruviani inſigniter increſcit) vel Aquas martiales, quas quidem nunquam,

quam, vel rarius ſaltem, larga quantitate, ſed per plures menſes refracta doſi ad aliquot pocula quotidie jejune parvis cyathis majori utilitate propinare ſoleo, quamdiu pulmonum parenchyma ab omni labe immune, nec malum per longas nimis invaluit moras.

Fac valeas, nec diutius hiſtoriam luis venereae novam in ſcriniis retineas, quam ex aliquo tempore Te contexere ſpem facis, et quam avide expectant omnes, qui Tuam ſcribendi rationem ex aliis ſcriptis publici juris jam a Te factis

ctis norunt, ſimulque ſciunt, quanta ſolertia undique, ex Italia ipſa, pro conſcribenda illa hiſtoria luis, ac eruenda veritate, conquiſiveris materiem. Promiſſo Tuo ſalivam moviſti, eo crudelitatis ergo non procedas, ut homini eſculento ore ferculum retractes.

Dab. Hannoverae ineunte anno 1782.